

Návrh zákona o vstupu a pobytu cizinců – Q&A

- **Zákon zavádí digitalizaci pobytové agendy. Znamená to, že už cizinci nebudou muset čekat v nedůstojných frontách před pracovišti MV?**

Digitalizací pobytové agendy cizinců a úpravou s tím souvisejících procesních pravidel se řízení o pobytu zrychlí a zvýší se jeho transparentnost. Dojde k zefektivnění výkonu státní správy v pobytové oblasti a snížení administrativní zátěže všech aktérů. Nejpozději od roku 2030 budou všichni cizinci s pobytem na území delším 90 dnů povinni činit podání elektronicky. V rámci svého cizineckého účtu pak budou mít přehled o svém řízení a budou moci provádět úkony, které dosud bylo nutné vyřizovat osobně.

- **Budou si muset zřídit svůj cizinecký účet všichni cizinci nebo si mohou vybrat a i nadále budou moci vše vyřizovat osobně na pracovištích OAMP?**

Na základě návrhu tohoto zákona bude zaveden zcela nový informační systém – integrovaný cizinecký agendový systém (ICAS). Jeho cílem je zefektivnit interní práci správního orgánu a snížit administrativní zátěž cizinců v průběhu celého správního řízení. Tento informační systém má mít řadu funkcí relevantních z hlediska pobytového správního řízení. Především má cizincům (popřípadě jejich zástupcům) umožňovat činit podání ve správním řízení, doručování písemností správního orgánu účastníkům řízení. Tyto funkce budou k dispozici prostřednictvím cizineckého účtu. Změny vyplývající z digitalizace pobytové agendy se budou zavádět postupně a budou vždy včas komunikovány.

- **Od roku 2027 se budou muset zde žijící občané EU povinně registrovat. Proč je to potřeba, není to byrokracie navíc?**

Jedním z cílů návrhu, vedle zpřehlednění právní úpravy pobytu cizinců, je umožnit evidenci všech cizinců dlouhodobě pobývajících v ČR. Zavedením povinné registrace občanů Evropské unie bude zajištěna evidence všech cizinců s pobytem delším 90 dnů v registru obyvatel. Dosud jsou zde kromě občanů České republiky vedeni povinně cizinci ze třetích zemí, občané Evropské unie vzhledem ke stávající dobrovolnosti registrace pouze částečně. Právní úprava je plně v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2004/38.

Zavedení povinné registrace dlouhodobě požadují zejména místní samosprávy s ohledem na zefektivnění infrastrukturního plánování, například z důvodu narovnání diskrepancí mezi počtem registrovaných občanů v obci a výší finančních prostředků, které obec získává ze státního rozpočtu, resp. z místních poplatků s ohledem na počet hlášených obyvatel, či efektivnějšího plánování a zajištění potřebných kapacit v oblasti bytové politiky, školství, zdravotnictví, dopravy i bezpečnosti. Povinná registrace ulehčí komunikaci s úřady i samotným občanům Evropské unie.

- **Jak přesně bude fungovat institut garanta? Kdo to může být a jaká jsou jeho práva a povinnosti?**

Jedním z cílů nové právní úpravy je posílit odpovědnost subjektů, které mají zájem na příjezdu a pobytu cizince (občana třetí země) v ČR a na procesu legální migrace aktivně participují. Garantem se může stát jakýkoli subjekt (fyzická i právnická osoba), který cizinci osvědčuje účel pobytu na území (např. typicky z důvodu zaměstnání nebo studia), přičemž roli garanta začne tento subjekt vykonávat okamžikem, kdy cizinec podá žádost o pobytové oprávnění a do žádosti doloží doklad o účelu pobytu vystavený garantem či potvrzení garanta.

Evidovaný garant si v integrovaném cizineckém agendovém systému (ICAS) zřídí cizineckou schránku pro účely online komunikace se správním úřadem, a bude tak mít k dispozici základní informace o průběhu a výsledku řízení cizince, jemuž zajišťuje účel pobytu. Evidovaný garant bude moci cizinci vystavit potvrzení, kterým osvědčí (garantuje), že účel cizincova pobytu splňuje požadavky dané zákonem. Potvrzením může garant ve stanovených případech osvědčit rovněž výši příjmu a zajištění bydlení. Na skutečnost, že garant cizinci osvědčuje plnění účelu pobytu na území, bude zákonem navázána povinnost garanta správnímu orgánu oznámit, pokud cizinec plnění účelu pobytu nezahájil, resp. jej ukončil.

- **Nezvyšuje se nějakým způsobem riziko hrozby pro veřejný pořádek a bezpečnost ČR?**

V rámci přepracovaného znění zákona nedochází ke změnám klíčových podmínek nutných pro udělení oprávnění k pobytu na území České republiky. Řada těchto podmínek již v současné podobě vychází z práva Evropské unie. Navrhovanou právní úpravou nedojde k rozvolnění pravidel nutných pro získání oprávnění v České republice pobývat ani k vypuštění nástrojů, jejichž cílem je ochrana vnitřního pořádku a bezpečnosti, stability veřejných financí nebo veřejného zdraví. Obecnými podmínkami nutnými pro udělení pobytového oprávnění nadále jsou plnění účelu pobytu, zajištění prostředků k pobytu, bydlení, zdravotní péče, trestní zachovalost a zdravotní způsobilost cizince.

- **Je už v zákoně implementován tzv. migrační pakt EU?**

Implementace Paktu o migraci a azylu na národní úrovni je teprve ve fázi příprav a bude provedena zejména novelizací zákona o azylu. Předložený nový cizinecký zákon upravuje především oblast legální migrace, např. pobyt občanů Evropské unie nebo pobyt občanů třetích zemí za účelem zaměstnání nebo za účelem studia, netýká se cizinců žádajících o mezinárodní ochranu.

- **Proč začne zákon platit až od ledna 2026, není to možné zrychlit?**

Obecná účinnost nového zákona je navržena na 1. leden 2026. K tomuto dni by měl integrovaný cizinecký agendový systém převzít roli agendového informačního systému pro oblast pobytu cizinců delšího 90 dnů. Z důvodu legislativního procesu a intenzivních příprav integrovaného cizineckého agendového informačního systému není dřívější účinnost zákona možná.